

ימ"ש (גזירות ה"ח-ת"ט), שבתקופה זו היו בני" במעמד ומצב של דיכאון וייאוש. וזו היתה מטרתו של הכעש"ט וחורת החסידות — לחזק ולעודד את בני" ולבאר להם את הגישה הנכונה לכעזת חיי היום-יום שלהם — שמבלי הבט על הגזירות וכי", עליהם להנהיג חיים של תורה ומצוות.

מצב זה שהי' בתקופתו של הכעש"ט מתאים כמוכבים ורכים לתקופה שבה אנו נמצאים עתה — לאחר הגזירה והשמדות של היטל ימ"ש, שבהם הושמדו רח"ל ונקרעו מאתנו שליש מבני". מצב זה מטיל על כאו"א מאתנו תפקיד וחוב גדול — לעשות כל מה שביכולתו להפיץ את אור הדרך התורה המצוות, בעצמו, בסביבתו ובעולם כולו בכללי.

*

[אחרי דברי הפתיחה שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א את הסתודנותו,

אם רצונם לשאול את כל שאלותיהם ואח"כ יענה על כל השאלות, או שהמענה יבוא אחרי כל שאלה ושאלה, והשיבו שמעיופים מענה לאחר שאלה בפני עצמה].

ג. שאלה: כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר שעלינו להפיץ את דרך

התורה והמצוות. כיצד ובאיזה אופן עלינו לעשות זאת?

מענה: אחת התכונות המיוחדות לאנשים צעירים היא — תכונת הודאות והבטחון. אדם מכונן, גם כאשר עושה פעולה מייזמת, לעולם אינו בטוח בעצמו, והוא מוקף תמיד בספקיות והיסוסים, ואילו הצעירים בטוחים בעצמם.

על כאו"א מכם לנצל תכונה זו להפצת התורה והמצוות במלוא כוחו, ככל מאת האחרים — החל מהיכור בענין זה עם האנשים שבסביבתו באופן שיכבא את הכתחון שלו בענין זה, וכך ככל שאר האופנים — כתיבת, הדפסה בעיתונים, פרסום ע"י ה"רדיו" וכי"ב, ועוד והיא העיקר — ע"י הנהגתו האישית של כאו"א בחיי היום-יום.

*

ד. שאלה: בנוגע לענין המיתה (רד"ל), נראה לכאורה שישנה סתירה בין המשמעות מספר קהלת, שזוה ענין שלילי, לביןן ובאדון

3) ראה גם "ישומוח" חוברת ל ע' 10. התומצ' בעולם, הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א שיש להפיץ את התומצ' עד שיגיעו לכל

4) בא התשובות שבהן נזכר ענין הפצת פניה, גם לאוטורליא (תומצ').

בס"ד, ר"י אור ליום ב' ח' אדר, ה'תש"כ.

— לקבצת סטודנטים מארגון "הל" בניי-ארק. בחודי תקי* —

דברי פתיחה

א. הזמן שבו מתקיימת פגישתנו זו הוא בעל משמעות מיוחדת, כיון שבשנה זו ימלאו מאתיים שנה להסתלקותו של מייסד תורת החסידות הכללית — הכעש"ט.

"הסתלקותו" — פירושה (לא קץ וטיוס החיים ח"י, אלא) העתקה

ומעבר מדרגה לדרגה. ומובן, שכיון שגם בהיותו במדרגתו הקודמת מילא את כל תפקידיו, הרי המדרגה שאל"י מוליכים אותו ואל"י הוא עובר, היא, מדרגה נעלית יותר מהמדרגה שהי' בה קודם לכן.

ומכאן הוראה מיוחדת בהנוגע אלינו (כל אלו הורדעים זאת, או שיש כילתם לדעת זאת ע"י שיעמיקו להכונן יותר) — שעשה ישנה הודמנות מיוחדת להעלאת למדרגה נעלית יותר בחר קלות, ע"י לפור תורתו של הכעש"ט והליכה באורחותיו.

ב. אחד הענינים הראשונים שהכעש"ט עסק בהם בעצמו הוא: — ההתמסרות ללימוד ילדים קטנים (לא רק נערים בוגרים, אלא גם ילדים בני שש-שבע), ודוקא ללמדם דברים פשוטים, כמו אמירת ברכות וכי"ב, וכן לבאר להם שהקב"ה אינו מציאות מופשטת הנמצא אי-שם ב"רקיע השביעי", אלא הוא מציאות אמיתית וממשית, והוא נמצא קרוב לכאו"א מהם, ומשגיח על כאו"א מהם — לא רק ביום ראשון, שני או שליש בשבוע (או ביום אחר בשבוע, עד ליום השבת), אלא בכל משך ימי חייהם, וכיון שכן — נידו של כאו"א להקרב אליו ע"י מילוי רצונו, וע"ז מוכבט הוא שיונה לחיים של שמחה ואושר, הן בגשמיות והן ברוחניות.

התגלותו של הכעש"ט היתה? לאחר תקופת גזירות המעלניצקי

* תוכן תהלים הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר

שליט"א באנגליה, וכן רשם כמה תהומות על (1) ראה כחר שם טוב (תוצאת תש"ט) ושמחת התנה בארית. לולן באה השחיחה

ע"פ רשימת התנה בארית. בחוספת תיקונים (2) ראה גם שם סתי"ח. וש"ג.

ר. שאלה: מה ה"י ענינו של הבצע"ש והמקום שתתפס בחזרת החסידות?

מענה: ניתן להבין זאת ע"פ משל מאופן הדלקת מנורה ע"י כח החשמל:

ישנה "חנות כח" שבה מופק החשמל (ע"י "אטום" וכד"ב), שנוצצות הודקו ממקום המנורה, אלא, שממנה נמשך חוט מתכת, שעל-ידו נמשך כח החשמל אל המנורה. אך כדי להדליק את המנורה בפועל, יש צורך למצוא את ה"מתג" המתאים, או ללחוץ על ה"כפתור" המתאים, ואז פועל כח החשמל את פעולתו.

ועד"ז ברוחניות העינים:

נשמחו של כאו"א מישראל היא חלק מהכורא, ומקשרת אליו, ועי"ז יש בו כחות ורוחניים נעלים ביותר. אך כדי שכחות אלו יבואו לדידי ביטוי וימלאו את תפקידם, כך שיוכל להשתמש בתועלת הרבה שבהם — עליו למצוא את ה"מתג" המתאים, או ללחוץ על ה"כפתור" המתאים.

וזה ה"י ענינו של הבצע"ש — לכאן ולהכריז שכאו"א מישראל, כלי יוצא מן הכלל, מחובר הוא ל"חנות הכח", וכפוימיותו של כאו"א מישראל ישנו "מתג" כדי להפעיל כח זה, ואם רק יחפש את ה"מתג" — ימצאנו.

הבצע"ש החדרי בחור בני ישראל כל כח, בטחון ואמונה, ועי"ז — מבלי הכט על המצב המדוכדך שהי"ו בו באותה תקופה (כנ"ל ס"ב) — הגביהם מן הקצה היותר תחתון אל הקצה היותר עליון, ועורר בכאו"א מישראל רגש של שמחה.

ומכאן הוראה לכאו"א מאתנו בעבודתנו בחיזוק היהדות — בנוגע לעצמו, לילדי ולכל הסביבה:

הפעולה בכל האמור אינה יכולה להיעשות ע"י הסתמכות על הכחות האישיים (ר"י איינגענע כחות"), אלא דוקא עי"ז שמעוררים את הכחות הרוחניים הנעלמים שישנם בפנימיותו של כאו"א מישראל.

וכשם שבנוגע לעצמו, הרי הדרך לעורר את כחותיו הפנימיים היא ע"י מציאת ה"מתג" המתאים — כן הוא בנוגע להולדת, שיש למצוא ולגלות את ה"מתג" שבו (אף שמלכתחילה אין ידיעים מהו, ואפשר שהוא תיבה אחת בלבד), וכאשר מגלים ומעוררים את נקודת ה"מתג" שבו — אזי נפתח הכאן או המעיין הפנימי שבנשמתו, וכל שאר העינים (שואם ה"י רוצה לעשותם בכח עצמו, היתה נדרשת השתדלות ויגיעה רבה כדי לרומם את הזולת למדרגה זו) נעשים מאליהם.

החיים וכל תוכם, לכין המשפעות מספר איוב, שהיו ענין של גאולה ועלי. מהי השקפת חזרת החסידות בנוגע למצב האדם לאחר המיתה ("עפטער לייף")?

מענה: כפי שנתבאר לעיל (ס"א) בנוגע לענין ההסתלקות, אין פירוש הדבר קץ וסיום החיים ח"ו, אלא שהחיים הרוחניים מקבלים מימד חדש, וכלשונו הנוכח לעיל — מתעלים למדרגה נעלית יותר.

ענין זה, נוסף על היותו מוכרח ע"פ שכל, נובע גם מהנחות היסוד של מדעי הטבע, אשר, לדאבוננו, כסטודנטים ב"קאאלערזש", הונס מתשיבים אותם ומאמינים בהם בחור "אמת מוחלטה":

אחת מהנחות המדע היא העיקרון של "שימור החומר", הקובע ששום דבר חומרי אינו יכול ללכת לאבדון, ואפשר רק לשנות את צורתו ותו לא. למשל, בחומרים כגון ברזל או עץ — אפשר לעשות מהעץ שולחן, כסא או סתם בול עץ, ואפשר גם לקחת את השולחן ולחזרו לחתיכת או להעבירו בתנור וכו' (מוכן שכאשר משתמשים בעץ לעיניים שולחן — צורתו היא נעלית יותר מצורת העץ הנשרף בתנור); אבל כל זה אינו אלא שינוי בצורתו של העץ או הברזל, ע"י שמשתמשים בו באופנים שונים, אבל עצם חומר העץ או הברזל — נשאר במקומו, ואי-אפשר להשמידו בשום אופן.

ואם כן היא בכרכים גשמיים וחומריים, עאכ"כ שכן הוא ברוחניות, במהותו הרוחנית של האדם — הנשמה — שאי-אפשר שתלך לאבדון, אלא היא תמיד במציאותה, וענין ההסתלקות אינו אלא שהיא משנה את צורתה, או מתעלית למדרגה אחרת.

שאלה: האם העלי שגששית לאחר המיתה היא עלי אישית במציאותו של האדם עצמו, או שהעלי היא בכללות העולם, אבל האדם עצמו כבר אינו מציאות כדי שחיה בו עלי זו?

מענה: מהאמור לעיל מוכן, שהנשמה עצמה היא המקבלת צורה חדשה נעלית יותר.

ולחוסף, שמטעם זה אין זה מן הראוי להשתמש בביטוי "עפטער לייף" (המורה על קץ וסיום החיים), כיון שאין כאן ענין של כליין, אלא התחד החיים במדרגה נעלית יותר. עד מאה ועשרים שנה החיים הם במדרגה אחת, ולאו"ז — בשנת ה'121, ה'122, ה'123 וכו' — החיים נמשכים במדרגה נעלית יותר, וכך הנשמה הולכת ומתעלית בעולם הזה הרוחניים בעילוי אחר עילוי.

*

לא צריכה ארץ-ישראל להיות ענין רווחני ומופשט, אלא ארץ שיש בה כל הענינים כמו במדינות אחרות.

ודוקא באופן זה תהי' אכן ארץ-ישראל "מדינה יהודית", מדינה ייחודית השונה משאר המדינות, בכך שהיא עומדת במדרגה נעלית יותר ועוסקת (ומשפיעה בזה גם על סביבתה) במטרות נעלות יותר.

*

ז. שאלה: מהי דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א על המסופר, שבעת

המלחמה בארץ-ישראל, הנה ההולכים בעקבות תורת החסידות, מיאנו לעזוב את ירושלים, מבלי הפט על הסכנה הגדולה שארבה להם שם?

מענה: בודאי הי' טעם הדבר משום שבירושלים ישנה קדושה

יחודה ומיוחדת, ולכן קל יותר להיות חיים יהודיים ראויים במדרגה רוחנית נעלית כאשר נמצאים שם בגוף גשמי.

שאלה: האם הי' נכון הדבר מצדו, להישאר בעיר, אף שעייז יאבדו את חיייה?

מענה: בודאי סברו, והי' להם כטחון בכך, שוק "לקחו כשבי, ולאחר זמן ישתחררו.

*

ח. שאלה: כמה מיוחדת שיטת ליוכאוויטש לגבי שאר שיטות החסידות?

מענה: ידוע ששיטת ליוכאוויטש וחסידיו ליוכאוויטש נקראים ומכונים גם בשם נוסף — "חב"ד", ראשי-תיבות "חכמה בינה דעת", שענינם בכללות הוא בחינות שונות של הכנה והשגה.

והענין בזה:

עבודת ה' עיי' כח המדות בלבד, עיי' כח האמונה בלבד, או אפילו עיי' כח השכל בלבד — אינה מספקת, כיון שהעבודה באופן זה אינה בשלמות. וההכרח שתהי' החללות כל ענינים אלו יחד, וכאופן שעבודת ה' חודרת בכל מציאותו וככל מעשי וזוהגותיו של כאו"א מישראל, וככל יום ויום.

יחד עם זאת, ישנה הדגשה מיוחדת על כח השכל, שהוא ה"שליט" על כל הכחות האחרים. וזהו מה שדרש והדגיש רבנו הזקן, מייסד תורת חסידות חב"ד, שחסיד צריך להיות שלם, ולכן עליו להשתמש בשכל, ולא להסתפק בעבודת ה' הממוקדת במדות או באמונה בלבד.

[הרב לוי, מנהל ארגון "הלל" באוניברסיטת פרינסטון, מסר פ"ש מבקריו בכפר-חב"ד בימי הקיץ, וסיפר שאהבת ישראל והקרוב שמראים שם לכאו"א, וכפרט לתלמידי בתי-הספר מעולי מרוקו וצפון אפריקא, הם מיוחדים במינם, ומעולם לא ראה אהבה כזו בין יהודים הבאים מרקע וחינוך שונים זה מזה. והוסיף ואמר, שהדוגשים שבילה בכפר עלו על כל משך זמן ביקורו באר"ק].

*

ו. שאלה: האם יש קיום לארץ-ישראל בתור מדינה פוליטית?

[כ"ק אדמו"ר שליט"א העיר, ששאלה זו יכולה להיות מג' בחינות — מבחינת השקפת הדת, מבחינה כלכלית ומבחינה פוליטית, ומהי כוונת השואל, וכאשר ענה השואל שכוונתו אם יכולה להיות התאמה בין הבחינה הדתית והפוליטית, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בכת-שחזק), שדור מענה "דיפלומטי" שאינו עונה על השאלה...].

מענה: גם ענין זה יחבאר ע"פ משל מענין שאנו רואים בעוה"ז רגשמי:

מכונה, או כל מערכת שהיא, יכולה לפעול בדרגות שונות של יעילות — החל מביצוע מלאכות קלות, ועד לביצוע מלאכה בקנה-מידה גדול, עיי' ניצול מקסימום הכח שבה. ומוכן, שאף שגם באופן האי נעשתה כאן מלאכה עיי' המכונה, מ"מ, אותה מלאכה שהיתה יכולה להיעשות בהתאם למלאו כחה של המכונה — לא נעשתה. ולכן, כאשר מכינים תכנית כדי לפעול ולהשפיע בענין מסויים — משתדלים לעשות זאת באופן שכל הענינים שבחכמת יפעלו במלוא כחם.

ועד"ז בענינו:

ארץ-ישראל יכולה להיות כב' אופנים: "מדינה של יהודים" גרידא, או "מדינה יהודית".

אם תהי' זו "מדינה של יהודים" בלבד — היי אינה אלא מדינה "ליוונניזית" נוספת, נשם שסוריא היא מדינה של סורים (ועד"ז לכוין, מקסיקן, ארה"ב וכו'), וכאופן כזה אינה מנוצלת במלוא יכלתה; משא"כ אם תיעשה "מדינה יהודית" — היי זה ענין מיוחד ויצא מן הכלל כו.

אמנם, כדי שתהי' "מדינה יהודית", המנוצלת במלוא יכלתה — היי זה דוקא עייז שאופן הנהגת המדינה הוא עיי' החורה ומסורת ישראל.

[ולמכן שאין זו סתירה לכך שתהי' מדינה "גורמלית", שיש בה משפחות הכללות אנשים נשים וטף, מוסדות וכו' — כי גם עיי' תורה

כל גוף מורכב מאברים רבים. לכל אבר בגוף ישנו התפקיד והחלק המיוחד לו, וכל אבר עושה את המלאכה שהוא מתאים לעשייתה. ומובן מאליי, שאישי לא יעלה על דעתו לשנות זאת, ולדרוש שאבר אחד יעשה את מלאכתו של אבר אחר.

וכן הוא גם בכללות הכריאה: לכל דבר נברא ישנו תפקיד ומטרה מיוחדת, שלשמה נברא. ועפ"ז מובן, שליהודי יש תפקיד משלו, ולגוי — להכרייל — יש תפקיד משלו.

יג. שאלה: היום אחר-הצהריים, כשהרצה בפנינו הדי"ר בלאק אודות ענין החסידות, הזכיר והסביר שבכא"א מישראל ישנו "ניצוץ אלקי". הוא לא אמר במפורש, אבל רמז, שניצוץ זה ישנו רק אצל איש ישראלי, ולא אצל אינו-יהודי. האם נכון הדבר? ודאי איך הם שונים, אבל מהו הכיבוד בדבר?

מענה: כוננע לשאלה אם אצל אינו-יהודי (ועד"ז בכל נברא) ישנו ניצוץ — התשובה היא שישנו ניצוץ; אבל אם השאלה היא אם הוא אותו סוג ניצוץ שיש באדם מישראל — התשובה היא שאינו אותו סוג ניצוץ.

והכיבוד כזה — ע"פ המשל דלעיל מגוף האדם: בגוף האדם ישנם אברים שונים, ולכל אבר ישנו חכה הוראוי לו והתפקיד המתאים לו: המוח — תפקידו להבין, הלב — להרגיש, הרגל — ללכת וכו'. וכאמור לעיל — מובן שכל אבר צריך לבצע את התפקיד המוטל עליו, ולא שאבר אחד יבצע את תפקידו של אבר אחר. וכאמור, כן הוא גם בכללות הכריאה.

וכעניינו: כל דבר נברא — וכמילא גם אינו-יהודי — יש בו ניצוץ, שהוא החיות שהקב"ה נתן בו ומח"י אותו. אמנם, כיון שכל נברא יש לו תפקיד משלו, הרי הניצוץ המח"י אותו הוא כהתאם לתפקיד המוטל עליו.

תפקידו של יהודי הוא להפוך את גשמיות ותומרות העולם — לרוחניות ולאלוקות, ואילו תפקידו של אינו-יהודי הוא תפקיד אחר, ולכן מובן שהניצוץ שבאדם מישראל אינו שונה לניצוץ שבאינו-יהודי, להכרייל.

*

יד. שאלה: לפי הבנתי, תורת החסידות הגביהה את מעלתה של האשה לגבי מעלתה בעולם היהודי קודם לכן. מהו ההסבר לכך?

ט. שאלה: האם דעת ר"ק אדמו"ר שלישי"א שבכחה של תורת החסידות לקרב יהודים שנתרחקו ולהשיבם ליהדותם?

מענה: בודאי!

המצב בימינו הוא, שמצפנים מהאדם להביך כל דבר שהוא עושה, ולכן ישנם יהודים רבים שניתן להגיע אליהם ולקרבם רק ע"כ השכל. ומובן, שכדי להגיע ולהשפיע על שכלו של הזולת — בהכרח שהמשפיע ישתמש בשכלו שלו, כי רק ע"כ השכל אפשר להגיע ולפעול על שכלו של הזולת.

י. שאלה: מדוע זמנה חכ"ד להצלחה וכה כל-כך?

מענה: המצב נתקופתנו הוא, שכא"א מנסה להביך כל דבר לפני עשייתו בפועל, ואינו רוצה לעשות דבר שאינו מביך את הטעם לעשייתו. והיינו, שנוסף על כך שהוא דורש ראיות והוכחות שצריך לעשות כן, אינו מסתפק בזה, אלא רצונו להביך את טעם הדבר (אינוי דן בשאלה אם זו גישה נכונה או לא, אלא מציין עוכדה בלבד).

והדרך הקצרה לכאן לו זאת היא — כאשר מראים לו, שגם כאשר הוא (המבאר) עושה זאת, אין זה רק משום שהוכיחו לו שכך צריך לעשות, אלא יש לו גם הבנה בדבר.

חסידות חכ"ד מספקת דרישה זו, כיון שענינה הוא הבנה והשגה, והיא מכארת ענינים ניהדות באופן שיהיו מוכנים בשכל.

כחסיד חכ"ד, יש לי תשובה כללית יותר: אין לי כל ספק בכך שתחידות חכ"ד היא האמת, ואמת — בהכרח שנוחלת הצלחה.

יא. שאלה: מהו תפקידו של רבי?

מענה: כאמור לעיל — למצוא את ה"מתג" בכל יהודי, ולסייע לו להתחבר עם "תחנת הכח".

*

יב. שאלה: מה דעת החסידות על ענין הגזרות?

מענה: דעת החסידות היא כדעת היהדות ככלל: משולם לא התלהבו בני ההולכים בדרך התורה מגזרם של אינס-יהודים, וכפרסם כפרסום. יהודי צריך להיות יהודי טוב, וגוי — להכרייל — צריך להיות גוי טוב. יש לנו די וחומר מלאכה לדאוג לכך שיהודים יהיו יהודים טובים, דהיינו, לשפר את מצבם הרוחני של אלו שהם כבר יהודים.

ובכל אופן, גם אם אמנם סבור הוא שהוא מוכרח לחלל את השבת — אין זה טעם לכך שלא יהג כדבעי בשאר הענינים.

משל למה הדבר דומה — לרופא שבא אליו אדם שהוא חולה וד"ל בכמה אברים (כגון במוחו או בידיו וברגליו וכיו"ב), ואיך יכריז של הרופא לרפא אחד מאברים אלו; האם ימנע משום כך מלרפא את שאר האברים, שאותם יש בידי לרפא? — מוכן בפשטות, שאותם אברים שבידו לרפא, בודאי עליו לרפא ולהשיבם למצבם הראוי.

ועד"ז בנוגע לחלק הרוחני שבאדם: גם אם (לדעתו) מוכרח הוא לעבור על דבר אחד (כמו רופא שלדעתו מוכרח הוא לחלל את השבת), אין פירוש הדבר שגם שאר הנהגותיו צריכות להיות באופן זה, אלא את כל שאר עניניו עליו להקדיש לצד הטוב, ולמילוי תפקידיו כיהודי.

שאלה: ומה יעשה הרופא במקרה שהוא יושב בבית-הכנסת כיום-הכפרויים ומתפלל, וישנו חולה הנמצא בסכנת חיים — האם עליו להפסיק את תפלתו, לחלל את יהוה"פ ולרפא את החולה?

מענה: כאמור לעיל, בתנאים רגילים אסור לרפא לחלל את השבת, וחיי צריכים להיות חיים של קדושה וחיים של יהדות, כמו חיי של כל יהודי אחר; אמנם, במקרה חרום, כאשר חיי של אדם נתונים בסכנה והמדובר הוא בהצלת חיי — הרי לא זו בלבד שאין בזה חילול חיים הקדוש דיוה"פ, אלא אדרבה — הוא מקיים בכך מצוה גדולה ואף חיוב של הצלת חיי אדם.

יתרה מזו: ההלכה היא, שהדבר צריך להיעשות ע"י גדול דוקא, והיינו, שאם הוא אדם גדול, מופלג בחסידות ותלמיד-חכם — מוטל עליו חיוב להציל בעצמו את חיי האדם הנחנך בסכנה, ולא לחפש אדם אחר שיעשה זאת במקומו, ואין זה חילול, ח"ו, אלא מצוה גדולה.

*

טז. שאלה: עד כמה גדול כחו של כ"ק אדמו"ר שליט"א בנוגע לחוקי הטבע, והאם גדול כח תפלתו יותר מתפלת אחרים? (והוסיף אחר וביאור): האם יש בכחו של הרבי לעשות "מופתים"?

מענה: העולם הזה הגשמי אינו נפרד מהעולמות הרוחניים והנעלים יותר, אלא הוא דרגא נוספת — הדרגא האחרונה — בסדר השתלשלות אורך של עולמות רוחניים, וכל הענינים בעוה"ז נובעים מהנעשה בעולמות

(5) דמכ"ם הל' שבת פ"ב ד"ג. ט"ז א"ח טשכ"ח סק"ח. שו"ע אדמו"ר שם סי"ג.

מענה: בכלל, נחוגים מסויימים ה"י כך גם קודם לכן, מלבד בנוגע לענין לימוד התורה, שלא היו מלמדים את הנשים תורה (מלבד בענינים הנחוגים ישירות לחן ולתפקידיהן, כמו חינוך הילדים וכיו"ב).

אמנם, כל זה הוא קודם החזירוש של תורת החסידות, שאז ה"י בקיום המצוות באופן "אוטומאטי" (אף שגם אז קיימו הכל כ"ו), שלא אין צורך כ"ע בהכנה והשגה כ"ו.

אבל לאחר שנתייסדה ונתגלחה תורת החסידות, המלמדת ותובעת מכא"א, איש או אשה, שכל המצוות צריכות להיעשות מתוך שמה ותחלת רוחנית — הרי אי-אפשר לצפות מאדם להיות בשמה וכהתעלות רוחנית באופן של קבלת-עול בלבד, בלי הכנה או הרגשה; ולכן גם לאשה ישנה הזכות — ויתרה מזו: החובה — לדעת עניני יהדות והטעמים שבדבר כ"ו, וחובה עלינו לכאר לה את פרטי הדברים.

ובפרטיות — עלי' לדעת אודות גדולת הכוונא, אודות מציאותו בכל מקום והשגחתו הפרטית על כל הבריאה, ועל כך שהקב"ה ברא (לא רק את השמים, אלא גם) את הארץ, כולל ה"מטבח"... ואי יהי' בכחה לחוש תחלת רוחנית בעת קיום המצוה, ועיי' להפוך את המטבח למטבח יהודי.

ואדרבה: מאחר שיש לאשה השפעה רבה על גלדי' בעלה, והיא משיגה עליהם ומטפלת בהם כ"ו — הרי יש באפשרותה לעשות מצוות רבות עוד יותר, ולכן — ע"פ דרישת תורת החסידות שכל הענינים צריכים להיות בשמה, שאינה יכולה להיות בלא הכנה והשגה (כנ"ל) — מוכרח עוד יותר שתלמד את יסודות תורת החסידות.

*

טז. שאלה: האם יכול אדם להיות חסיד, גם כאשר הוא מוכרח, מאיזה טעם, לחלל את השבת, וכפרט כשהוא רופא?

מענה: השתמשת בביטוי "מוכרח לחלל את השבת", אבל ביטוי זה אינו נכון, וכדונתן לומר שהוא סבור שהוא מוכרח לחלל את השבת. לאמיתו של דבר, כל המאמין בהקב"ה צריך להבין, שלא יתכן שלא יתאפשר לאדם מישואל לשמור את השבת, שהרי הקב"ה הוא שציוונו לשמור את השבת, ומוכן מאליי שאי-אפשר שהקב"ה — שהוא המנהיג את העולם — יצוה על אדם לעשות דבר, ואח"כ יעמידו במצב שבו יהי' מוכרח שלא לקיים את ציוויו ולחלל את השבת.

— עכ"פ חלק גדול ממנה. כאו"א מישראל נחשב לעניין זה, ואף אחד אינו מיוחס.

על כל אחד ואחד מאתנו להתבונן ולהרגיש מהי התכלית ומהו התפקיד המוטל עלינו, ולנצל את עשיריות השנים שלפנינו כדי לפעול ולמלא את תפקידנו. ומוכן מאליו, שאם בכל זמן נכונים הדברים — עאכ"כ עתה, שמוטל עלינו תפקיד כפול (כנ"ל), הרי בודאי מוטל על כאו"א מאתנו החוב לעבוד ולנצל את כל כחותיו ובמלוא יכולתו.

ובאותיות פשוטות — בחיי היום-יום שלנו — עלינו לנצל את כל כחותינו כדי להוסיף לצד הטוב כך שיחגבר וישלט על הצד הלא-טוב, ולהשפיע בכיוון זה על סביבתנו, וכך נזכה לחיים של שמחה ושל אושר (ה'האומאָנען') לנו ולכל הנמצאים בסביבתנו.

כל האמור יכול לבוא לידי פועל רק ע"י חיים של תורה ומצוות, שנבחנו לאורך 3500 שנות קיומו של עם ישראל.

וכאמור לעיל — אין זה דבר שבדידו של כאו"א לבחור לעשותו או שלא לעשותו, וגם אם לא יעשה זאת לא ניתן לתכנע אותו על אי-עשייתו; עלינו לדעת שזהו חוב המוטל על כאו"א, והקב"ה נתן לכאו"א את הכח והיכולת להביא זאת לידי פועל ובהצלחה.

אם כל אחד מאתנו, אם וגם אני — החל ממחר, וכאופן שיהי' לזה המשך מחרתיים וכי' — יצעד צעד אחד קדימה, יוסיף בחיינו עניינים נוספים של תורה ומצוות, וישפיע על סביבתו בכיוון זה — יהי' זה אכן ה"מופת" שלנו!

העילויים ומופיעים מהם, ובמילים אחרות: הגשמיים נוכעת מהרחוקות. ועפ"י מובן, שאפשר לפעול שינויים בחלק הגשמי של ההשתלשלות ע"י עשיית שינויים בחלק הרחוק.

ועפ"י יובן ענינו של "מופת":

פירושו של "מופת" הוא, שמתרחש בעולם דבר שאי-אפשר לחזותו ולשערר ע"פ חשבון, כיון שהוא נעשה (לא ע"י פעולה בעולם הגשמי, אלא) ע"י שינוי שנעשה בעולם הרחוק, שמתנו מושפע העולם הגשמי.

ועפ"י מובן, שהכח לעשות "מופת" אינה זכות מיוחדת ליהודי מסויים, אלא כח זה נמצא ברשותו של כאו"א מישראל:

כאשר יהודי מקשר את עצמו, ע"י הניצוץ האלקי שבחוכו, עם הקב"ה, ע"י תפלה וע"י הנהגה בדרך התומצ"ק וקיומם כדבעי, ומתוך ההלכות — יש כוחו לעשות "מופת": לפעול ולשנות עניינים בעולם הזה "מלמעלה", כלומר, באופן שלמעלה מהמושוער ע"פ חשבון, ולמעלה מהמושוער ע"י רוב הנמצאים בסביבתו.

*

י. [הרב גורערוין מארגון "הלל" בברוקלין, הביע בפני כ"ק אדמו"ר שליט"א את תורת הסטודנטים על שזיכם בביקור אצלו, ועל דבריו הקדושים והשוכחותיו על שאלותיהם. וטרם צאחם, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:]

עתה ברוגי לשאול אתכם שאלה, וכו' בזמן — לנסות לכצע "מופת"...

ובהקדמה — שכוין שכל דבר בעולם יש לו תכלית, הרי ברור הדבר, שגם החתספותנו כאן הערב, אינה רק כדי לשאול את השאלות ולהשיב את התשובות דלעיל — כין אם הן טובות וכין אם לאו — אלא כדי שהזהמנות זו תשמש כאמצעי להשגת דבר הנוגע לפועל, כדלקמן.

אתם כולכם — ואני בתוכם — הנוג צעירים... ולפנינו עוד עשיריות שנות חיים.

ולאחר השמדות רח"ל של היטלר (כודסיא, בפולין, בהונגריא וכי') שבהם אבדו ששה מיליון מישראל — מוטל על כאו"א מאתנו תפקיד כפול: נוסף על תפקידו האישי, נושא כאו"א מאתנו גם את תפקידם של היהודים שנוצצחו רח"ל, ועלינו להשלים העבודה שהיו הם יכולים לעשות